

Valtioneuvoston selvitys komission valtuuttamisesta aloittamaan Euroopan unionin puolesta neuvottelut muovisaastetta koskevasta kansainvälisestä sopimuksesta, ehdotus neuvoston päätökseksi

Kokous
Coreper 14.10.2022

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 12.7.2022 suosituksen (COM(2022) 342) neuvoston päätökseksi, jolla on tarkoitus valtuuttaa komissio neuvottelemaan Euroopan unionin puolesta, sen toimivaltaan kuuluvilta osin, kansainvälinen sopimus muovin aiheuttaman saastumisen lopettamiseksi.

Komission suositusta on käsitelty neuvoston kansainvälisten ympäristöasioiden työryhmässä 18.7. ja 27.9.2022. Puheenjohtajamaa on laatinut 4.10.2022 kompromissiehdotuksen, jota on käsitelty ympäristötyöryhmässä 6.10.2022. Puheenjohtaja jakoi 12.10.2022 uuden kompromissiehdotuksensa, jota käsitellään Coreperissa 14.10.2022 tarkoituksena on valmistella päätös hyväksyttäväksi neuvostolle.

Suomen kanta

Suomi pitää erittäin tärkeänä aloittaa neuvottelut kansainvälisestä sopimuksesta, jolla muovin aiheuttamaan saastumiseen puututaan maailmanlaajuisesti yhtenäisin toimin.

Suomi voi hyväksyä puheenjohtajan ehdotuksen neuvoston päätökseksi, joka koskee komission valtuuttamista neuvottelemaan unionin puolesta muovisaastetta koskevasta oikeudellisesti sitovasta sopimuksesta siltä osin, kuin sopimus kuuluu unionin toimivaltaan.

Suomi pitää päätöksen tekemistä unionin osallistumisesta neuvotteluihin asianmukaisena, koska neuvoteltava sopimus koskee sekä unionin että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia asioita. Suomi tukee päätöksen muotoilua puheenjohtajan ehdottamalla tavalla, joka vahvistaa komission neuvottelevan sopimusta siltä osin, kuin asia kuuluu unionin toimivaltaan. Muotoilu on tavanomainen päätöksissä asioista, joissa sekä unionilla että jäsenvaltioilla on toimivaltaa.

Suomi tukee myös neuvoston päätöksen liitteenä olevien neuvotteluohjeiden hyväksymistä puheenjohtajan ehdottamassa muodossa.

Pääasiallinen sisältö

YK:n ympäristökokouksen (UNEA) maaliskuussa 2022 antamalla päätöslauselmalla 5/14 "End Plastic Pollution: towards an international legally binding instrument" perustettiin hallitustenvälinen neuvottelukomitea, jonka tehtävänä on laatia kansainvälinen oikeudellisesti sitova ja koko muovin elinkaaren kattava sopimus muovisaasteen lopettamiseksi kaikkialla ympäristössä, mukaan lukien meriympäristössä.

Puheenjohtaja ehdottaa, että:

- Neuvosto valtuuttaa komission neuvottelemaan EU:n puolesta, sen toimivaltaan kuuluvilta osin, kansainvälisen sopimuksen muovin aiheuttaman saastumisen lopettamiseksi.
- Neuvottelut tulee käydä neuvoston päätöksen liitteenä olevien ohjeiden mukaisesti ja ohjeita voidaan tarvittaessa päivittää neuvottelujen edetessä. Ohjeet eivät vaikuta EU:n ja jäsenvaltioiden toimivallan jakoon.
- Komission tulee konsultoida kansainvälisten ympäristöasioiden työryhmää (WPIE Global), joka nimetään erityiskomiteaksi SEUT-sopimuksen 218 artiklan 4 kohdan tarkoittamaksi mukaisesti.
- Komission tulee raportoida erityiskomitealle säännöllisesti.
- Komission tulee raportoida neuvottelujen etenemisestä kirjallisesti neuvostolle säännöllisin väliajoin.
- Siltä osin kuin neuvotteluissa käsiteltävät asiat kuuluvat EU:n ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan, komission ja jäsenvaltioiden tulee työskennellä läheisessä yhteistyössä EU:n yhtenäisen kansainvälisen edustuksen varmistamiseksi.

Neuvotteluohjeet

Neuvotteluissa tulee varmistaa, että uusi muovisopimus tunnistaa muovisaasteen muodostavan globaalin kriisin, joka vaikuttaa ekosysteemeihin, luonnon monimuotoisuuteen, ilmastoon sekä ihmisen terveyteen. Muovisopimuksen tulee sisältää oikeudellisesti sitovia velvoitteita, soveltuvalta osin, seuraaviin asioihin liittyen:

- yleiset tavoitteet, periaatteet, määritelmät ja tarpeellisin osin indikaattorit, joiden päämääränä on muovisaasteen lopettaminen,
- koko muovin elinkaaren kattava lähestymistapa, erityisesti huomioiden elinkaaren alkupäähän kohdistuvat toimet, kuten ennaltaehkäisy, tuotesuunnittelu ja tuotanto, päästölähteet sekä maalla että merellä,
- muovin kulutuksen negatiiviset vaikutukset,
- mikromuovit ja mahdollisuuksien mukaan nanomuovit,
- tarpeettomat, vältettävissä olevat sekä ongelmallisten muovit,

- muovin kestävä kulutus ja tuotanto, mukaan lukien tuotesuunnittelu, jätehierarkia ja kiertotalous sekä erityisesti kestäväksi ja kierrätettäväksi suunnittelu,
- haitalliset aineet ja muovin lisäaineet,
- muovisaaste ympäristössä, mukaan lukien meriympäristössä ja mahdollisuuksien mukaan jo saastuneiden ympäristöjen huomioon ottaminen,
- ympäristöllisesti kestävä muovijätteen hallinta pyrkimyksenä lisätä ennaltaehkäisyä, jätteen keräilyä ja lajittelua, uudelleenkäyttöä, korjaamista ja kierrätystä globaalisti jätehierarkian mukaisesti,
- jäljitettävyyden ja läpinäkyvyyden, tiedon saatavuuden läpi arvoketjun kuluttajille ja yrityksille,
- tehokas sopimuksen valvontamekanismi,
- kansainvälistä yhteistyötä ja yleisiä ympäristöoikeuden periaatteita tukevat sopimusehdot, mukaan lukien ennalta varautumisen periaate ja saastuttaja maksaa -periaate
- sopimusrakenne, joka kunnioittaa muiden kansainvälisten ja alueellisten organisaatioiden mandaatteja, edistää synergioita ja välttää päällekkäisyyttä.

Komission tulee konsultoida erityiskomiteaa neuvotteluissa otettavien kantojen muodostamiseksi. Komission tulee pyrkiä varmistamaan, että neuvoteltava sopimus on johdonmukainen EU:n lainsäädännön sekä EU:n muiden kansainvälisten sopimusten mukaisten sitoumusten kanssa. Sopimuksen sääntöjen tulee mahdollistaa EU:n liittyminen sopimusosapuoleksi ja oikeus äänestää sopimuksen osapuoliksi lukeutuvien EU:n jäsenvaltioiden määrän mukaisella äänimäärällä.

Komission tulee raportoida neuvostolle jokaisen hallitustenvälisen neuvottelukomitean jälkeen sekä tarvittaessa, mikäli neuvotteluissa ilmenee ongelmia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotetun päätöksen menettelyllinen oikeusperusta on SEUT 218 artiklan 3 ja 4 kohta sekä 192 artiklan 1 kohta (ympäristö).

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asiaa ei käsitellä Euroopan parlamentissa.

Kansallinen valmistelu

(EU23) Ympäristöjaoston kirjallinen menettely 11.-12.10.2022.

Asiaa on valmisteltu ympäristöministeriössä sekä kirjallisin kommenttipyyntöin valtioneuvostotasolla kansainvälisen muovisopimuksen koordinaatioryhmässä.

Eduskuntakäsittely

Asia toimitetaan E-kirjeenä eduskunnalle.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ehdotuksella ei ole suoria vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön. Mahdollisen sopimuksen vaikutukset on arvioitava neuvottelujen edetessä.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1999) 18 §:n 10 kohdan mukaan Ahvenanmaalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat luonnon- ja ympäristönsuojelua.

Taloudelliset vaikutukset

Uuteen sopimukseen liittyviä rahoitusvelvoitteita voidaan arvioida vasta neuvottelujen edetessä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

YK:n ympäristökokouksen (UNEA) maaliskuussa 2022 päätöslauselmassa 5/14 *“End Plastic Pollution: towards an international legally binding instrument”* perustettiin hallitustenvälinen neuvottelukomitea ja hyväksyttiin neuvottelukomitean mandaatti. Toimeksiantonsa mukaisesti neuvottelukomitean tulisi laatia sopimus, joka kattaa muovin koko elinkaaren ja muovin aiheuttaman pilaantumisen kaikkialla ympäristössä, mukaan lukien meriympäristössä. Sopimuksen tulisi sisältää sitovia ja vapaaehtoisia toimia muovin kestävän tuotannon ja kulutuksen, jätteiden kestävän hallinnan sekä resurssitehokkuuden ja kiertotalouden edistämiseksi. Neuvottelukomitean tulee toimeksiantonsa mukaisesti käsitellä sopimuksen tavoitteisiin, kansallisten toimintasuunnitelmiin, seurantaan ja raportointiin, rahoitukseen ja tekniseen tukeen sekä teknologian siirtoon, sopimuksen toimeenpanoon ja noudattamiseen, tieteellisiin ja sosio-ekonomisiin arviointeihin, tiedon jakamiseen, kansainvälisten ja alueellisten sopimusten ja järjestöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön ja koordinointiin, sidosryhmien osallistamiseen sekä tutkimuksen edistämiseen liittyvät asiat.

Hallitustenvälisen neuvottelukomitean tulisi saada työnsä päätökseen vuoden 2024 loppuun mennessä ja sopimus on tarkoitus hyväksyä diplomaattisessa konferenssissa keväällä 2025. UNEA voi tarvittaessa jatkaa neuvottelukomitean toimeksiantoa ajallisesti. Neuvottelujen aloittaminen kansainvälisestä muovisopimuksesta on yksi EU:n vihreän kehityksen ohjelman ja kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman sekä vuonna 2018 laaditun muovistrategian keskeisistä tavoitteista. Muovisaasteen torjunta liittyy useisiin meri- ja rannikkoympäristön suojelua koskeviin EU:n politiikkoihin ja säädöksiin, erityisesti meristrategiapuitedirektiiviin. Myös vuonna 2021 hyväksytyssä EU:n saasteettomuustoimintasuunnitelmassa asetetaan muovisaastetta koskevat vähennystavoitteet vuodelle 2030 ja tehostetaan entisestään EU:n politiikkoja merten roskaantumisen ja sen vaikutusten torjumiseksi.

Pyrkimykset muovin aiheuttaman saastumisen torjumiseksi maailmanlaajuisesti yhdenmukaisin toimin ovat hyvin sidoksissa useisiin jo voimassa oleviin unionin politiikkoihin ja säädöksiin, jotka liittyvät ympäristön suojeluun pilaantumiselta. Sopimuksen laatiminen on johdonmukaista myös muiden EU:n politiikkojen ja lainsäädännön, muun muassa terveyden suojelun, EU:n kestävän rahoituksen luokitusjärjestelmän, ekosuunnittelukriteerien, jätteiden siirtoja koskevan asetuksen sekä kemikaalipolitiikan (mukaan lukien REACH-asetus) kanssa.

Asiakirjat

Komission suositus COM(2022) 342, puheenjohtajamaan kompromissiehdotus ST 13316/22.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Tuulia Toikka, ympäristöministeriö, tuulia.toikka@gov.fi, 040 552 4054
 Charlotta von Troil, ympäristöministeriö, charlotta.vontroil@gov.fi, 050 448 4953
 Laura Niskanen, ympäristöministeriö, laura.niskanen@gov.fi, 050 5694596

VAHVA-tunnus

EU/96/2022

Liitteet -**Viite** -